

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1735. usque ad annum 1737

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum [u.a.], 1786

VD18 90119347

§. 38. Cæsaris vigilantia in libros Catholicæ Religioni injurios.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67868](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67868)

Sæc. XVIII. rias eorum Ecclesias die prima Julii se
 A. C. 1737. verum edictum promulgari iussit.

§. XXXVIII.

*Cæsaris vigilantia in libros Religionis
 Catholicæ injuriosos.*

Ducentis abhinc annis Lutherani Epochas ac memoriam eorum quæ in sua Secta præclarius utiliusque gesta arbitrabantur, anniversaria solemnitate in pluribus locis festive celebrare consueverunt. Sic ferias agunt celebres a Bibliorum per Lutherum germanice redditorum memoria, solemnes illis sunt dies a Confessione Augustana Carolo V. Imp. exhibita, ac religio & Westphalica pace, a Smalcaldicis articulis, a morte Lutheri, reformationis investæ beneficio, a Prædicatoribus Augustam reversis, a memoria interimistica, a libris Normalibus vel symbolicis, a variis Ecclesiis, Lutheranis universitatibus &c. recens erectis, a fundato novo Ordine Florum Peguliano &c. Nec omnino vituperanda est annua grataque hæc recordatio beneficiorum, quibus Lutherani se cumulos gloriantur, dummodo non nimis luculenter pueritiam, ac juventutem Religionis ac Ecclesiæ suæ testaretur: quo enim

enim fato contigit, quod ducentis retro annis in nullo Codice, in nullo Scriptore, in nullo lapide, in nullo terrarum angulo vel obscura unquam reperta fuerit novæ hujus Religionis memoria, aut Biblia ad Lutheri normam vel liber symbolicus, vel hujus fidei confessio, itē nulla memoria alicujus cantilenarum libri, nullum vestigium alicujus Ecclesiæ (omnes enim, quas a Lutheri ævo usque ad hanc diem in universo Orbe possident, aut Catholicis eripuerunt, aut ipsi recens erexerunt) nullum novæ hujus Religionis monumentum in antiquissimis Templis, nulla recordatio celebris alicujus Superintendentis aut Prædicantis vel quarundam Synodorum Oecumenicarum vel Nationalium, cujusdam Universitatis, Communitatis, Scholæ, & quod præcipuum est, Doctrinæ, quæ in omnibus articulis Lutheranæ consona fuisset. omnium horum certus annus, certa dies, & indubitata epocha, qua incepere, intra novissima hæc duo sæcula sine omni controversia assignatur; scio equidem in his rebus non consistere summam Religionis: Quis autem credat, per mille quingentos annos in aliqua tam celebri ac universali Ecclesia, si exstitisset, nihil præclari, nullum miraculum aut beneficium singulare

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

Sæc. XVIII
A. C. 1737

lare, nullas solemnes Ecclesiarum dedicationes, & nullam Ecclesiæ persecutionem contigisse, nullos Missionarios, Martyres, insignes Ecclesiæ Patres, doctores Theologos &c. existisse, aut aliud quicquam accidisse, cujus celebritas ad posterorum memoriam transmissa fuisset. Habet a primis sæculis Ecclesia Romano-Catholica imo & Synagoga suas festivitates, quibus Divina beneficia, aliasque gratias in omni sæculo receptas, aliosque eventus æterna memoria dignissimos festiva ac annua solemnitate celebravit, ac celebrat: exstant ubique illorum monumenta, & ipsa etiam saxa hujus Ecclesiæ antiquitatem loquuntur. Et sola Ecclesia Lutherana tam infausto fato nata & enutrita sit, ut nullum omnino suæ senectutis testem coævum, authenticum monumentum, imo nequidem obscurum vestigium ante Lutherum unquam exhibere potuerit? Omnia, quæ de hac nova Ecclesia videntur ac leguntur, non nisi ducentorum & paulo amplius annorum ætatem produnt. Sed hæc aliis ponderanda relinquo: Ad Historiam regredior.

Hoc igitur anno Lutherani variis locis publica solemnitate celebrabant anniversariam Smalcaldicorum articulo-
culorum

culorum memoriam; nec in suo zelo Sæc. XVIII.
A. C. 1737.
segniores esse videbantur Francofor-
dienses, quorum Majores præter Con-
fessionem Augustanam hos quoque ar-
ticulos pro libris Symbolicis olim rece-
perant. Huic solemnitati prælusit Chri-
stianus Münden Lutheranus Præco,
qui Smalcaldicos hosce articulos non
modo nova editione honorare voluit,
sed insuper eos in suis ad populum con-
cionibus imo & in puerorum catechesi
explicare non erubuit, quamvis ipse
met falsus esset, in iis a Lutero con-
ceptis tam acerba ac virulenta contra
Papam & Catholicos contineri verba,
ut sat probabile sit, quod propterea il-
los Concilii Tridentini Patribus porri-
gere, ipsimet Lutherani haud ausi fu-
issent: Sub idem ferme tempus Varren-
trappius & Andrea Francofordienses
Bibliopolæ impium, sacrilegum & ad
Religionis Catholicæ irrisionem diabo-
lica arte compositum librum venalem
exposuerunt, sub titulo: *Gesta MADON-
NÆ id est Beatissimæ Virginis Mariæ &
S. Francisci de Assisio ex variis Romano-
Catholicis scriptis collecta, & jocosò Sty-
lo exhibita, ex qua falsitas Papatus sine ul-
la controversia, sat luculenter proditur,*
antea a Renoultio olim Romano ac Catholico
Concionatore Gallice conscripta, nunc ob
sui raritatem Germanice reddita, Colonia

Sæc. XVIII ad Rhenum 1736. Hic Apostata quic-
A. C. 1737. quid Orci malignitas, & Calviniana
 procacitas excogitare poterat, corrasit,
 & a Catholicis Scriptoribus edita ad-
 mixtis falsitatibus, commentis, fabu-
 lis, scurrilibus facetiis, mendaciis &
 impiis interpretationibus proterve com-
 maculavit. Cum autem ejusmodi pro-
 rosis rapsodiis Religionem proscindere,
 talesque libros componere ac vendere
 jam dudum salutaribus Imperii Consti-
 tutionibus prohibitum esset, maxime
 offensionis argumentum erat, in Impe-
 riali Civitate magna ex parte Catholi-
 ca in odium & contemptum veræ Re-
 ligionis occasione cujusdam publicæ so-
 lemnitatis ejusmodi libros a Lutera-
 nis nulla prorsus injuria lacessitis di-
 vulgari: ea de causa Catholici justo
 Religionis Zelo accensi Deo ejusque Ec-
 clesiæ illatas injurias vindicare, omni-
 bus viribus adlaborabant, ac præ ce-
 teris celeberrimus Joannes Amos Cæ-
 sareæ Ecclesiæ ad S. Bartholomæum
 Decanus, Urbisque Parochus in Felto
 Corporis Christi adversus novam Smal-
 caldicorum articulorum editionem
 Francofordiensem vehementer ad po-
 pulum dixit, comprobatumque reddi-
 dit, hoc attentatum Imperii legibus,
 ac Cæsareis statutis recta adversari,
 debitamque venerationem erga supre-
 mum

mum Imperii & Christianæ Reipublicæ Sæc. XVIII.
 Caput, aliosque Reges, Principes & A. C. 1737.
 Potestates graviter violari, cum hi om-
 nes eam publice profiteantur Religio-
 nem, quæ tamen in præcipuis fidei ar-
 ticulis præsertim circa Missæ sacrificium
 tam petulanter his articulis proscindi-
 tur: insuper ostendit, per hosce teme-
 rarios ausus, sparsosque infames libel-
 los, ac publicas declamationes adeo
 necessariam inter Cives & incolas pacem
 ac concordiam aperte perturbari &c.

Nec his stabat æquissimus Catholi-
 corum fervor tanta Novatorum petu-
 lantia irritatus; quippe adversus ut-
 rumque infamem libellum suas quere-
 las ad Cæsareum librorum Commissa-
 rium, & Baronem de Wezel Cæsareum
 Francofordiæ, ut vocant, *Residentem*
 detulere, qui etiam totam rei seriem
 ad Imperiale Consilium Aulicum per-
 scripsit, ac die vigesima nona Julii
 transmissa utroque injurioso scripto per
 Varrentrappium & Andream Bibliopo-
 las divulgato retulit, aliquot abhinc
 mensibus Lutheranos singulare odium
 contra Religionem Catholicam prode-
 re, se proin summam Cæsaris æquita-
 tem hac in re implorare. Ad hanc re-
 lationem decretum fuit die decima no-
 na Augusti, Cæsarei Residentis quere-
 las

Sæc. XVIII. las Cæsareo Fiscali esse communican-
 A. C. 1737. das, ut hic contra Francofordiensem
 Prædicantem pro officii sui ratione
 procedat. Pariter Fiscali Cameræ Im-
 perialis Wezlariensis rescribi præcep-
 tum, Cæsareæ suæ Majestati relatum
 esse, apud Imperialis Cameræ Tribu-
 nal a Cæsareo librorum Commissario
 nuntiatum fuisse, quod non ita pridem
 scandalosissimus liber sub titulo: *gylt*
Madonæ Auctore Renoult publici juris
 factus & legitimæ desuper citationes
 Varrentrapii & Andree fuissent inter-
 positæ, proin Cæsaream suam Maje-
 statem Fiscali præcipere, ut saltem in-
 tra bimestre referat, quousque apud
 præfatæ Cameræ Tribunal hæc causa
 processerit.

Quamprimum Lutheranus Franco-
 fordienlis Magistratus rem serio urgeri
 intellexerat, mox die septima Septem-
 bris supplices ad Carolum Cæsarem li-
 teras dedit, atque audacter exposuit,
 Cæsareo-Aulici Consilii conclusum de
 die decima nona Augusti *per meras sub-*
Et obreptiones extortum fuisse, ac prop-
 terea Magistratum petere, ut Impera-
 tor præfatum Conclusum aboleat, aut
 saltem Wezelianam denuntiationem ei-
 dem communicet, & quidem I. quia
 articuli Smalcaldici sunt liber Symbo-
 licus

licus ex Lutheranorum Electorum & Sæc. XVIII.
 statuum mandato anno 1537. composi- A. C. 1737.
 tus, unanimi assensu receptus, pub-
 lico prælo datus, propugnatusque &
 postea per Religiosam & Westphalicam
 pacem ab omni persecutione juris & facti
 præmunitus sit velut fidei confessio Lu-
 theranæ Ecclesiæ seu Augustanæ Con-
 fessionis addictorum. II. Quia vi publici
 exercitii, quod tribus in S. R. Impe-
 rio quoad effectus civiles æqualibus, &
 paria jura habentibus Christianis Reli-
 gionibus concessum est, necessario se-
 quitur, quod Doctores ac Concionato-
 res in suis Concionibus, aliisque insti-
 tutionibus nec non in editis libris suæ
 Religionis (*) articulos proponere, de
 iis

(*) Profecto Religio Catholica pro libro sym-
 bolico eum habere erubesceret, in quo alterius
 Religionis Protoparens vocitaretur Antichri-
 stus, hæreticus, idololatra, hujusque Religio-
 nis etiam si oppositæ, cultus appellaretur impius
 sacrilegus, maxima & horrenda abomina-
 tio, humanum commentum, abusus, nun-
 dinatio, Draconis cæuda, ex qua multa in-
 secta & multiplicis idololatriæ colluvies proge-
 nita est, Diabolicum spectrum, fœdæ &
 abominandæ nundinæ, ignes fatui, diaboli lu-
 dibria, fœdus Judas, seu Papa, Leo rugiens,
 Tur-

Sæc. XVIII. A. C. 1737. iis tractantes libros symbolicos exponere, contrariamque doctrinam, quæ eis propterea iniquum Religionis odium imputari possit, modeste refutare, suosque Auditores & fidei Confortes hac ratione in suæ Religionis soliditate ita formare possint, ut de ea potenti rationem reddere queant &c.

III.

Turcis & Tartaris pejor, puerorum crepundia, stultitiæ &c.

Et quis credat saniores Lutheranos pro libro symbolico habere articulos Smalcaldicos, in quibus allegata hæc dicteria in Papam Sacerdotes, Catholicos, eorumque ritus pleno alveo effusa tam abominandum foetorem exhalant, ut ipsimet Francofordienses in sui sui-que Prædicantis defensionem exponere non dubitarint, quod hic Præco duriora verba a Lutero in his articulis usurpata emollire conatus sit: Si ergo Lutherani hos articulos pro libro symbolico Imperii statutis tolerato haberi volunt, expungant probra, calumnias, convitia & dicteria Christianæ charitati adeo dissona, & tum moderatiores erunt eorum quoque asseclæ, sicque conformabunt se Imperii statutis, quæ quamcunque Religionem ejusmodi probris laceffere prohibent, formidabunt etiam suas festivitates publicis cantilenis Religioni Catholicæ, ejusque supremo Capiti

III. Quia Mündeno Prædicanti vi- Sæc. XVIII.
tio verti nequit, quod in suis Concio- A. C. 1737.
nibus hunc librum symbolicum expli-
caverit, & hac occasione dependentes
inde doctrinas attigerit, easque mo-
deste confutarit.

IV. Quia plures ex Catholicis, qui
ejus Concionibus interfuere, testantur,
ipsum (uti semper) ita & hac in occa-
sione rem apte proposuisse, cunctas-
que acerbitates aut prohibitas calum-
nias sedulo declinasse, nec unquam le-
gitimos Evangelici Præconis limites
transgressum fuisse.

V.

piti ac membris summopere injuriosis augu-
stiores reddere, prout tamen hoc anno Lubec-
censes pro celebranda horum articulorum so-
lennitate propudiosam hanc cantilenam a Li-
centiato de Selen compositam publice musi-
co concentu produxere:

Wie der schmalkaldischen bekennen Schaar
ein neues Zeugniß abgelegt,
so nöthig es damahls war;
indem der Antichrist es wagte
und wider kühnlich sagte,
der Lutheraner Satz ist ungewiß:
du rasest Paule, da du meinst
es komm auf deinen Ausspruch an &c.

Sæc. XVIII. V. Quia aliunde Conciones Imperii
A. C. 1737 statutis contrariæ a Magistratu non per-
 mittuntur.

VI. Proin extra dubium est pos-
 tum, quod Baro de Wezel, qui jam
 olim contra Lutheranos frivolas que-
 relas ad Cæsaream suam Majestatem
 detulit, fallis invidorum relationibus
 plusquam par est, confusus, minus
 æquam denuntiationem fecerit.

VII. Id manifestius apparet, si
 ejus denuntiatio communicaretur, ac
 sincerius rei seriem exponendi copia
 Magistratui fieret.

VIII. Hæc autem communicatio
 eidem eo minus denegari potest, quo
 æquior inique oppressorum defensio est,
 & ad maximum ac commune omnium
 Lutheranorum Imperii Statuum præ-
 judicium, necnon ad liberi Religionis
 exercitii imminutionem vergeret, si si-
 ne urgente necessitate & ad nudam nec
 probatam quorundam de sinistro affe-
 ctu aut de Religionis odio (*) aliis in-
 nocen-

(*) Plane ii, qui tanto studio Smalcaldi-
 cos hosce articulos diſtertiis ac convitiis, quæ
 non modo Christianus, sed honestus danta-
 xat animus abhorret, contaminatos novo præ-
 lo fidelium oculis & auribus obtrudunt, de
 vail-

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

nocenter imputato suspectorum denun-
tiationem egregii Concionatores Lu-
therani fiscali judicio gravarentur, &
immerito propterea non modo acquisito
honore & fama privarentur, sed etiam
libere suo officio fungi præpedirentur
&c.

Attamen Josephus Hageck de Wald-
stetten Cæsareo Imperialis Consilii Fis-
calis hujus apologiæ innanitatem lucu-
lenter detexerat, datis ad Cæsarem
hisce literis.

Augustissime Imperator!

„Præter prolixiores Cæsarei Con-
silio Fiscalis resolutionem aliunde suæ
„Majestati notum est, atque ex conclu-
„sa

vatiniario Religionis Catholicæ odio vel ideo
convincuntur, eo quod ipsemet Lutherus
horum articulorum faber Smalcaldio ob peri-
culosum morbum eductus, suis Discipulis &
concionatoribus *tanquam supremam volunta-
tem ac Testamentum* (ut ait Matthesius in vita
Lutheri pag. 115.) hæc verba prorsus Evan-
gelica inculcasset: *Impleat vos Deus odio Pa-
pæ; forte Deus & Christus Dominus in sua
lege, atque Evangelio, loco Benedictionis
præcepit, ut odio haberentur inimici, & pro-
ximi, ne dicam, innocui, & summi Prin-
cipes?*

Sæc. XVIII. „sa Religiosa pace anno 1555. & ex vi
 A. C. 1737. „riis postea emanatis Imperii recessibus
 „præsertim ex Politicis anno 1575. sta-
 „tutis art. 35. necnon ex edicto ab ipsa
 „Cæsarea sua Majestate anno 1719.
 „promulgato abunde constat, omnibus
 „cujuscumque status essent, sub severis-
 „simum poenis prohibitum esse, unam
 „ex tribus in S. R. Imperio receptis
 „Religionibus *contumeliosis ac injuri-
 „verbis*, aut scriptis impressis impugna-
 „re & traducere: Adversus hæc tam
 „salutaria & ad quietem & concordiam
 „collimantia Imperii statuta, nihilomi-
 „nus, prout ex Cæsarei Francofordiæ
 „Residentis Ministri die vigesima septi-
 „ma Julii per conclusum juxta officii
 „sui debitum Fiscali Cæsareo commu-
 „nicata relatione patet, quod *Christia-
 „nus Münden Francofordiensis Ministe-
 „rii Senior* præsumperit, non modo
 „in habitis Concionibus suis illicita
 „prorsus convitia in Catholicam Reli-
 „gionem, & cultum Divinum e pulpi-
 „to palam & proterve effutire, sed
 „etiam currente hoc anno 1737. ejus-
 „modi libellum sub titulo: *Articuli
 „Smalcaldici* publicis typis edere, qui
 „injuriosissimis ac protervis calumniis
 „passim infartus est (prout in Exem-
 „plari præsentis causæ actis adjuncto
 „in locis rubra linea subductis ad ocu-
 „lum

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„lum elucet (ubi non solum Catholi-
 „corum cultus & præcipue S. Missæ Sa-
 „crificium tanquam omnium maxime
 „horrenda abominatio Papisticarum
 „(uti vocitatur) idololatriarum, ac ceu
 „sceleratissima & damnanda nundina-
 „tio, purgatorium vero velut Diaboli
 „spectrum, & Pontifex ceu fœdus Ju-
 „das & Antichristus, (*) imo & Dia-
 „bolus ipsemet traducitur aliisque plu-
 „ribus ejusmodi infamibus prædica-
 „mentis proscinditur, sed & insuper in
 „toto contextu adeo pudendus stylus
 „adhibetur, ut cuilibet pacis æquita-
 „tisque studioso animo justam indigna-
 „tionem extorqueat. Cum ergo nihil
 „perniciosius, simulque ad manifestan-
 „dam convitiandi proæresin nihil lucu-
 „lentius

(*) Si in Symbolo, quo utitur Ecclesia
 Romana, si in professione fidei a Pio IV.
 præscripta, si in Synodo Tridentina, in Ca-
 techismo Romano, vel aliis Symbolicis, si
 ita loqui lubet, Ecclesiæ Catholicæ libris Lu-
 therus vel alii hujus Sectæ Principes vocita-
 rentur Judæ Iscariotes, Antichristi, Diaboli
 &c. aut eorum Cœna Dominica, & confes-
 sio appellaretur Prædicantium nundinatio,
 quæstus, Draconis cauda, multiplex idolola-
 tria &c. Quam altum exclamarent Luthera-
 ni,
Hist. Eccles. Tom. LXXV. Y y

Sæc. XVIII. „lentius esse noscatur, quam præ cete-
A. C. 1737. „ris aliis studiose majusculis literis pro-

„terve impressa sacrilega hæc verba:
 „Über das alles hat dieser Drachen-
 „schwanz die Messe viel Ungeziefers, und
 „Geschmeis, mancherley Abgötterey ge-
 „zeuget: Cumque hic Præco insuper li-
 „brum suum ceteris quoque Prædica-
 „tionibus Francofordiensibus nuncupavit,
 „eosque animavit, ut hic liber per par-
 „tes in Matutinis Concionibus expli-
 „cetur, & in meridianis fidei præ-
 „ceptionibus juventuti inculcetur,
 „plane considerato tam manifesto, &
 „sole meridiano clariore inexcusabili
 „facto nil aliud reliquum est, nisi ut
 „contra

ni, quot gemitus, horrendosque ejulatus in
 finum Ratisbonensium Oratorum effunderent
 in eos, qui ejusmodi libros Symbolicos no-
 vis prelis subiicerent, aut in publicis Concio-
 nibus, & puerorum institutionibus explana-
 rent? Nequidem placido animo ferunt, eo-
 rum dogmata a Tridentinæ Synodi Patribus
anathemate perculsa, cum tamen hic antiquis-
 simus SS. Patrum & Synodorum, quas ipsi
 recipiunt, mos fuerit: Ast Imperii leges Pro-
 testantium doctrinas quidem in tuto collo-
 cant, scommata tamen & convitia, quibus
 conspurcantur; uti ipsa honestas suadet, dete-
 stantur.

Sæc. XVIII.
A. C. 1737.

„contra Auctorem ad bene promeritam
 „pœnam procedatur, idque eo minus
 „vel intermittendum vel differendum
 „videtur, quo protervius (*) præfatus
 „Christianus Münden insuper supradi-
 „ctum Cæsareo - Anlici Imperialis Con-
 „sili concludum unacum existimata sua
 „defensione eruditus (ut vocantur)
 „Francofordiensibus novellis imprimi
 „curavit, hocque ausu Publicum, ve-
 „lut Judicem Cæsareæ sententiæ, im-
 „ploravit. Iterato igitur Cæsareus Fis-
 „calis Sacræ Cæsareæ Majestati suppli-
 „cat, ut ad aliorum terrorem præfa-
 „tum Prædicantem promeritæ multæ
 „viginti Marcarum auri reum declaret,
 „simulque pro hujus libri proscriptione
 „necessarium mandatum Cæsareo libro-
 „rum Commissario dare velit“.

Y y 2

§. XXXIX.

(*) Addi potuisset, quod idem Præco
 aller Hindernisse ungeachtet, von neuem eine
 Rede in dem angelegten Seminario Theologico
 (zu Frankfurt) durch einen Candidaten habe hal-
 ten lassen. . . . Diese öffentliche Rede (hat)
 dahin geziehet, auctoritatem articulorum
 Smalcaldicorum Symbolicam, a nonnullis te-
 mere impugnata[m] zu behaupten. Vid. acta Hi-
 storico - Ecclesiastica tom. 2. pag. 674.